

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit pectorale dominice passionis siue diuini amoris.
Quia salus vita [et] rede[m]ptio generis humani i[n]
passione d[omi]ni co[n]sistit ...**

[Aalst oder Antwerpen], 1486

Secundum principale. Prestat nu[n]c de secu[n]do pri[n]cipali inquirere
[et] o[mn]es a[n]i[m]e vires ad ipsum quoquomodo ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-30803

sed ad tui o perditē hō redēptionē: et ob tue salutis iuentionē:
et omniū que in celis et que in terris sūt optabilē pacificationē.
Plantabo igitur lignū istud in locū honoris: madefaciendo ir-
rigādoq; ipm irriguo mei sanguinis: vt ex hoc cliquat salus to-
tius humani generis. Sic enī ē volūtas sumi patris: et sic exigit
obediētia et humilis subiectio vnigeniti filij eius: vt sic resplen-
deat copiosa apud hoīes redēptio: et apud deū optata benedictio
nis cōfirmatio. Ecce o aīa mea: filij dei pro salute tua conatus:
obsecro te per ipsum eūdem dei filiū hucusq; ī passione mulcta-
tū: vt ōni tēpore cures sibi offerre sacrificiū gratū: alias enī sue
passionis amarissime in te nō senties fructū optatū. Omnes iā
aīe mee vires colligant in vnū: quatenus p̄io mēbro vtcunq;
iam licet sobrie discusso tanto ad secundi prosecutionē ferar ar-
dentius: q̄to in ipso diuina fore constat sacramenta veīata pro-
fusius. Et hec de. primo principali sufficiant aliquāliter mihi et
ceteris mecum a foris adhuc pulsantibus.

Secundum principale.

Restat nūc de secūdo p̄i-
cipali inquirere et oēs aīe vires ad ipsum quoquomo-
do nō p̄functorie neq; discursiue: s; amoroſe et studio-
se: q̄uis nō curioſe declarandū colligere. Virtus enī dei opera-
tur in illo. X̄ps nēpe Iesus qui quasi mirre fasciculus: cōmora-
tur inter ybera sponse sue: aīe scilicet deuote et fidelis deuenit
ad sue passionis locū cū multitudine populoz: nō sine strepitu
ingenti vociferantium et tumultuantium exprobrantiūq; iuxta
psalmiste verbū Psalmo. 68. Factus sum inquit illis in parabo-
lā: aduersum me loquebant qui sedebant in porta: et in me psal-
lebant qui bibebāt vinū: ego vero orationē meā ad te domine:
tēpus beneplaciti deus. Ecce o aīa mea: loquētes: sedētes: psal-
lentes et vinum bibentes tempus beneplacituz scilicet deo ad
redēptionē omniū nō cognoscētes nec p̄sequēs gratias debi-
bitas referentes: dei filiū ad locuz passionis p̄sequētes et mīme
donec opere cōpleāt quod corde cōceperāt aīoq; firmauerant:
videre potes quiescere vl' desistere. Unde tibi nō displiceat diu-
tius opus salutis inspicere ruminare et p̄tractare: quale quoq;

genus paciãt mortis: attentius cõsiderare. **I**dipsũ enĩ ẽ secũdũ
p̄cipale quod elicimus ex nostro themate: vbi postq̄ egressus
ẽ de vrbe: sequitur. **E**xtendam palmas meas ad dñm Verbum
nẽpe extẽsionis satis inuit genus passiõis: in quo notat suppli
tiũ crucis. **T**ale nãq; supplitiũ pius ⁊ amozosus **J**esus elegit:
eo q̄ illud ignominiosissimũ: acerbissimũ: ⁊ diuturnissimũ fore
p̄cognouit. **V**ere ignominiosissimũ fuit nudo corpore extẽdi:
loco tã abominabili dãpnatoꝝ occidi: corã tãta populi multi
ludine crucifigi: in tã solepni festo vilissime cõfundi: ⁊ cũ unq̄s
deputari. **A**mplexere dignãter ⁊ libẽter o aĩã cõfusiõẽ mũdi
pro honore dei: q̄ nõ p̄ualebis reddere vnũ pro mille: si vide
as quid ignominie pertulit qui oĩa ex nihilo ad sui laudez ma
gnifice fecit. **P**̄terea hec passio acerbissima secũdum sanctuz
bonauenturã doctozẽm scraphicũ i tertio suo scripto distinctiõẽ
i6. fuit si illa cõsiderẽtur que dolore passionis acerbiorẽ reddũt:
que sunt tria videlicet. **C**ausa passionis. **P**aciendi modus. **C**õ
ditio patientis o si quis causam desiderat quid aliud nisi dolo
ris afflictionem magnam inueniet? **N**on enim paciebatur
pro culpa propria: sed pro aliena: nõ pro amicis tñ: sed ⁊ pro ini
micis: ⁊ pro hys quos videbat vitio ingratitude subiectos
⁊ subiciendos. **D**eniq; o aĩã mea noli estimare verũ esse quozũ
dã dictũ qui ayũt patientẽ pro suis p̄p̄ys peccatis magis affli
gi: q̄ pro alienis: q̄ ille ex cõscientia peccatoꝝ teste alberto
magno in tertio distinctione eadem plus indignatur sibi et
magis spernit vitã inocens aut nihil iuenit in vita quare eam
debeat spernere. **H**ẽ grauis igit ⁊ acerba fuit o dñe **J**esu passio
tua: cũ in te nihil fuit vnde vitã tuã odire posses: q̄ sancta ⁊ ab
õni labe p̄orsus aliena: a te ⁊ a cunctis recte sapientibus est nõ
ĩmerito censenda. **S**i vero modus cõsideretur paciendi: fuit
ĩ eo passio doloris inq̄t fact̄ bonauẽtura vbi supra acerbior: tũ
propter generalitatẽ: q̄ in oĩbus membris affligebat: tum etiã
p̄pter cõtinuitatẽ: q̄ suspendiũ eius continuabat: ⁊ clauĩ adeo
affligebant pendentem sicut affligerunt quando manus eius ⁊
pedes confodiebantur in quibus erat maxima afflictio p̄pter
neruos ⁊ musculus ibidem concurrentes: in quibus precipue
viget sensus: immo cõcedo q̄ clauis ferreus multo plus afflix
it xp̄istum: q̄m ignis laurentium. **E**x hys etiam patet eius pas
sionem esse diuturnam. **S**i vero consideretur qualitas siue
conditio patientis: maxima erat afflictio propter maximam
complexionis equalitatem: et propter sensus viuacitatem:

Unde qz nullus potuit ei equari: nec nobilitate complexionis:
nec in viuacitate sensus: dolor illius oim dolorz fuit acutissim⁹
Unde trenoz primo dī. **O** vos ones qui transitis per viam at
tēdite z videte si ē dolor similis sicut dolor meus **U**nd gratias
quātas possumus z supra q̄s possumus referamus si quo modo
donetur nobis vt tam grauius patienti cōpatiamur **H**ec sanc
tus Bonauētura vbi supra **D**ia igitur interiora mea cōuertan
tur ad deū viuū: videndo cōpassiue genus mortis sue horzēdū:
angelis stupendū: hominibus reuerendū. **A**d hoc enī ad calua
rie locū venit: vt paciatur dñs angelozū: rex celozū: creator om
nium tam superozū: tam terrestriū: q̄ inferozū: **S**peculetur igit
mens pia z deuota pro huiusmodi explanacione etiā quatuoz
principalia: ex quibus vltorius sacra redundabant mysterio
rum flumina: totam dei ciuitatem sufficienter irrigātia: scilicet
Ipsius atrocissimam crucifixionem. **C**rucifixi ī altum erectio
nem vel suspensionem. **S**uspensi multiplicem exprobrationē.
Exprobrati dolorosissimā expirationem. **¶** **Q**ui dignatus est
pati pro me dignetur illustrare domum mentis mee: vt enarrē
z pronunciare queam quāta fecit dominus nobis: z q̄ magna
in passione sua sancta ac amorosa: licet non minus dolorosa.
Aperiaturo queso domine my cor meū vt rosa: infundantur ro
ro tuo diuino omnia precordia mea: humectētur obsecro visce
ra mea: stilleut labia mea caritatem z passionem: tuam vt ī toz
culari ecclesie tue sancte exprimat a te botro dulcissimo: vinū:
oleū: z balsamū super effluentis gratie tue. **¶** **C**upio nempe pri
mo iuxta proposita o domine **J**esu in tue passionis prosecutiōe
operam dare ad videndum quomodo affixus sis crucis ligno:
z mirari non sufficio de tuo ingenti supplicio: vtinam cōfossus
passionis telo: z transuerberatus caritatis tue iaculo: gratus tibi
inueniar domino deo meo. **¶** **V**ideo ergo quo ad ipsam cru
cifixionē. **P**rimo tui sacratissimi corporis denudationem. **S**e
cundo amarāmpotionem. **T**ertio diram corporis extensionem.
Quarto extensi penalem cōfossionem. **¶** **Q**uo ad primuz o aīa
deuota contēplare nō pigeat quō pussimus dñs **J**esus cū venis
set ad montē caluarie valde fatigatus z vere lassus: nullam eē
requiez sibi prestitā ab illis ribaldis: sed vento z frigori obpro
brioq; eum exponentes: z ludibrio ipsius animum replētes al
tis intonabant vocibus: currētes festināter ad preparationem
eorum que crucifixio ipsa requirebat: remoti quoq; multum a
compassione: imo in nullo sibi cōpaciētes omni miseratione

postposita vestibis suis penalissime eum spoliauerunt. In qua
exspoliatioe renouate sunt vlneru fracture: eo q sanguis con
gelatus erat vesti intrinsece. Et quonia erant inhumaniter tra
hentes ac violenter tractantes eum: rupta sunt de nouo vln
ra non sine dolore et cordiali ac corporali pressura: sicut rumia
re quis potest deuotione sincera et mente pura. **Exclama** igitur
o aia mea cu mellifluo **Bernardo**. et dic animo opassiuo. **Deu**
beu qui vestiuit celu diuersis luminibus: suis exiuitur vestibis
Adde quoq cu suspirys. **Qui** operit celum nubibus: et qui fecu
dat terram ymbribus multisq replet fructibus. **Qui** dat escas
esurientibus: cui cura est de omnibus: en spoliatur vestibis ac
rigatur sanguinis propri stillicidys. **Hunc** suis in doloribus
non suffragatur aliquis. **Non** iuuat hunc apostolus. **Non** defe
dit discipulus. **Non** euangelista inclitus: qui iam de fonte pec
toris potauit riuos nectaris euagelici fluminis. **Viderunt** cuc
ti angustiam anime ipsius esse vehementem: et ad omnia se pa
cientissimum exhibentem: nec tamen bestialem mutauerunt
vesani mentem. **Unde** sequitur secundo q amaram potionem
ei presentauerunt. **Omnia** nempe ipsius interiora amaricare vo
lentes et suam amaritudinem ostendentes: vinum myrratum
seu felle mixtum ori eius mellifluo propinauerunt. **Dicit** enim
Nicolaus de lyra super psalmo sexagesimo octauo in verbo.
Et in me psallebant qui bibebant vinum: scriptum esse in quo
dam libello hebrayco qui intitlatur condempnatus iudicio:
q propter verbum **Salomonis** **Proverbiorum** trigesimo pri
mo **Date** siceram idest potum inebriatiuum: merentibus: et vi
num hys qui amaro sunt animo: sapientes iudeorum ordina
uerunt: q condempnatis ad mortem daretur plenus cyphus
de vino forti: vt magis hylariter sustinerent mortem. **Qua** pro
pter deuote mulieres dederunt de optimo vino ex compassio
ne vt morituri exide refocillarentur: sed illi ribaldi totum ebi
berant: et de felleo seu myrrato vino ifuderant: quod ipsi ama
ricati morituris propinabant. **Ut** prophetatum erat **Amos** se
cundo capitulo. **Vinum** dampnatorum bibebant. **Deniq** habes
o anima mea: q cum **Xpistus** **Iesus** gustasset de felleo hoc
potu seu myrrato: noluit bibere. **Et** secundum **Marcum** non
accepit: quod in idem redit. **Modicum** enim accipiens gusan
do vt impletet quod scriptum e. **Et** dederunt in escam meam
fel. **Psalmo** sexagesimo octauo. **Modicum** illud prouibilo
reputatur. **Secundo** physicozum. **Ideo** sanctus **Marcus** dicit

Non accepit **S**upple ad perfecte bibendū propter duo: scilicet.
Propter fellec iniquitatis abhominacionem. **N**az mellifluo
ori suo ⁊ animo non poterant placere tam amaricati homines
afflicto afflictionem multiplicantes. **S**ecundo propter celerē
eius resurrectionem **Q**uia secundum beatum Gregorium mor
tis amaritudinem quam gustaturus erat significabat conuer
tendam cito in dulcedinem propter resurrectionis eius accele
rationem **Q**uid propinabit ei fidelis deuotio mentis: **U**tique la
chrimas compunctiois: opera caritatis absque amurca siue com
mixtione alicuius criminis: elemosinas miserationis: castiga
tionē corporis: mortificationem interioris ⁊ exterioris hois: exē
plum sancte conuersationis **H**uiuscemodi nempe refocillatur
pyssimus **J**esus in doloribus suis. **V**y vinum propinant opti
mum. **I**n hys delectatur qui cupit esse cum filijs hominum.
Scindamus corda nostra: aperiantur precordia vulnerentur
pectora: vt lingua sua melliflua percipiat fluenta hec viuuda su
per mel ⁊ fauum altissimo dulciora **Q**uot reperiuntur miseri
qui more iudeorum amaricare non verentur dominum: vtique
homines sine affectione: homines in contentione in diuisione
absque miseratione: voluptati inseruientes: vanitati operam dā
tes: plerosque scandalizantes. **S**ellei sunt amaricati: sunt quotque
huiusmodi sunt. **V**os igitur dimittamus: ⁊ ad terty prosecu
tionem animum conuertamus: videlicet ad diram corporis
Xpisti extensionem. **N**udato igitur domino ac vt prediximus
potato: deuenit ad lectulum suum: crucis scilicet lignum: quod
secundum communiozem opinionem iacebat in terra. **Q**uod
videns pyssimus **J**esus genuflexus in oratione: oculis more so
lito in celuz leuatis: hec vel huiuscemodi ruminabat totis pre
cordiorum medullis. **S**uscipe o my sancte pater omnipotens
⁊ eterne deus me vnigenitum dilectum filium tuum in inma
culatum sacrificium pro salute omnium saluandorum. **T**rigin
ta tribus annis in carne degens: hunc crucis lectulum quesui
cōcupiui ⁊ p voto optinui mori appetēs pro salute toti⁹ generis
humani. **N**on offero my pater sacrificia legalia hyrcorum ag
norum ⁊ taurozum: sed me quem diligis quem scis ⁊ quem ap
precia] tuum vnigenitum. **T**andem reuerberatis oculis suis
in crucem: sicut sponsus sponsam amplexatus est eam: et toto
prostratus corpore manus ⁊ pedes extendit promptissime. **I**m

per vero carnifices secundum quosdam tripharie se diuidentes ad cumulum penarum velud canes rabidi: ac rapaces lupi: agnum illum tenerrimum lacerare: sanguinemque ipsius fundere gestierunt. Vel secundum alios primo manus: deinde pedes extendendo confoderunt in protelationem penarum. Quem vero modum seruauerint an primum vel secundum nouit ille qui probauit in extensione. Ymaginare o homo foramina prius in ligno facta fuisse: sed quia brachia et pedes non poterant illa foramina attingere: idcirco funibus corpori lacerato apposis: in tantum manus et pedes traxerunt: quod manus et pedes violentia atroci foraminibus iunxerunt: tam dure et crudeliter: quod omnes iuncture ossium ipsius dinumerari potuerunt. Sicque impletum est psalmiste verbum. **Psalmo vigesimoprimo.** Foderunt manus meas et pedes meos: dinumerauerunt omnia ossa mea. Super quo dicit **Nicolaus de lyra** Dinumerauerunt. Id est dinumerare potuerunt. Ad cuius intellectum dicit. **Sciendum** quod quando aliquis affigebatur cruci: prius accipiebatur mensura corporis sui a manu in manum secundum latitudinem: et a spatulis usque ad pedes secundum longitudinem: ut in ligno crucis fierent foramina per que clauis possent facilius transire: et sic factum fuit de **Xpist**o. Quando autem vna manus fuit perforata et affixa: humores cucurrerunt ad illum locum: quia naturaliter currunt ad locum lesum: et sic nervi fuerunt retracti ad illam partem: et ideo ad hoc quod alia manus reduceretur ad locum foraminis in ligno facti: oportuit eam trahi violenter cum cordis. Et idem intelligendum est de pedibus propter lesionem factam in partibus superioribus: propter quod ex tali violentia et corporis extensione apparebant ossium iuncture: eo quod **Xpistus** nudus fuit crucifixus: et sic poterant ossa eius dinumerare. **Hec Nicolaus de lyra** ubi supra. Ex his colligo non immerito quod manus **Xpisti** prius fuere confosse: deinde pedes licet precipitare in sententiando refuse. Sed fidelis domini famulus perpendens sic dominum maiestatis extendi in modum pellis: pie motus ac commotus tria potest reuoluere: et cum omni deuotione immorando pertractare. Quorum primum est quid significat huiusmodi extensio: et presertim cur pati voluit in ligno. Secundum que in eo fuit tante passionis ratio.

Tertium an etiam sensibilis doloris in ipso sit perceptio. Quo ad primum duo sunt respōdenda. **¶** Primum est q̄ secundum Augustinum ideo extendit brachia ac totum in cruce corpus: ad innuendum se paratum in amplexus peccatorum. Cogitare igitur possumus qm̄ libenter ascendit: et quanto amore pro nobis pati voluit: quātaq; voluntatis promptitudine omni cū obedientia et reuerentia nobis subuenire complacuit. Dic ergo ei o homo dei **O** stupor **O** pietatis abyssus **O** pelagus intensi et diuini amoris **O** ingens flamma et incendium caritatis. Ex hac igitur extensione morali ducimur informatione videlicet omnia membra nostra extendenda in obsequium xp̄isti dicentes cum psalmista **O**mnia ossa mea dicent **D**omine quis similis tibi. Utinam omnes tam seduli et tam deuoti: tam voluntarij ac beniuoli inueniamur in diuinis laudibus: q̄ vices rependere quoquomodo possemus: et si non condignas salte; humiles gratiarum actionis. **¶** Secundum desuper est respondendum cur scilicet in ligno: et pregnans adest in foribus rationu; multitudo. Sanctus eni; Thomas in tertia parte. q. 46. articulo. 4. ostendit qm̄ plurimis rationibus id esse cōuenientissimū. Quarum vna quā credo non esse minimam est: q̄ **X**p̄istus dominus accepit omnia que pertinent ad vitam rectam et exemplū virtutis. Ad vitam autem rectam pertinet non timere ea que non sunt timenda. Sunt autem quidam homines qui quāuis non timeant mortem: genus tamen mortis horrescunt. Et ideo vt **X**p̄istum ymitaremur et nullum genus mortis horerem⁹. **X**p̄istus dignatus est in cruce mori: quo mortis genere nihil constat execrabilius fore. Preterea nouerit omnis fidelis et vere catholicus secundum eundem vbi supra q̄ per hoc genus mortis diuersarum virtutum perfectio designatur in **X**p̄isto. Unde Augustinus in libro de gratia veteris et noui testamēti ait. Non frustra tale genus mortis elegit **X**p̄istus: vt latitudinis: altitudinis: longitudinis et profunditatis magister existeret. De quibus vas electionis **P**aulus ad ephesios tertio loquitur. Quod quidem verbum beatus Augustinus ibidem exponit litteraliter et spiritualiter. Ut verbi gratia. Latitudo ait sit in eo ligno quod trāuersum desuper figitur: et hoc ad bona opera pertinent quia ibi eytenduntur manus. Longitudo vero crucis sit in eo quod ab ipso ligno transuerso vsq; ad terras conspicuum et manifestum est: ibi quodammodo statur persistitur vel perseueratur: quod longanimitati attribuitur. Alti

tudo vero crucis est in ea ligni parte que ab illa que transfusa figitur versus sursum relinquatur: quod est ad caput crucis fixi: quia bene sperantium superna expectatio est. ¶ Profunditas vero crucis est totum illud quod de ligno crucis fixum in terra collocatur: quod significat profunditatem gratuite gratie. **Dec Augustinus.** Ad hec o anima mea oportet et expedit anhelare et crucis formam in te coneris gestare: ut salutis auctori valeas salubriter appropinquare. **Preterea dicit Iohannes andree** super verbo crucis in clementinis de summa trinitate et fide catholica: quod inter alias fuit quadruplex causa quare Christus crucis mortem elegerit. ¶ **Prima** est ut in illa pendens in aere se inter deum et hominem mediatorem ostenderet: ut notatur prima ad thimotheum secundo capitulo. Et decima distinctione capitulo Quoniam. ¶ **Secunda** est ut dampna que obucnerant per lignum primis parentibus vetitum: per lignum crucis restauraret. ¶ **Tertia** est ut dyabolum qui per lignum vincebat: per lignum superaret. **Que duo Gregorius** exprimit in prefatione de sancta cruce dicens. Qui salutem humani generis in ligno crucis constituisti ut unde mors oriebatur: inde vita resurgeret. Et qui in ligno vincebat in ligno quoque vinceretur: per Christum dominum nostrum. Unde de reliquis et veneratione sanctorum capitulo Si dominum. Cecidit homo per cibum ligni mortiferi: releuatus est homo per cibum ligni vitalis. In illo quippe pependit esca mortis: in isto vite alimentum. Illius esus meruit lesionem: istius gustus intulit sanitatem etcetera. Et sequitur Uide quia unde vulnus est ortum: producit et medela. Et unde mors subit: inde vita euenit. **Dec ibi** ¶ **Quarta** est ut euidenter ostenderet pro quibus restaurandis paciebatur scilicet.

Pro superis angelorum ruinis replendis

Pro iustis de limbo educendis

Pro amicis colligendis et adiuuandis.

Pro inimicis reconciliandis

Primum designatur per brachium crucis superius.

Secundum per inferius.

Tertium per dexterum.

Quartum per sinistrum.

Ecce fidelis anima cur saluator in ligno voluit extendi et pati. Digneris igitur sibi compati ipsumque amplecti: et tante passionis rationem ab eodem ulterius perscrutari: dicens illud

melliflui Bernardi verbum sibi. **¶** Quid inquires commisisti
dulcissime puer: Que tua noxa: que tue causa dampnationis.
Ego inquit idem certe suz causa tui doloris. Quod perpetravit
feruus soluit dominus. Quod comisit iniustus soluit iustus. **D**
nate domini quo tua descendit humilitas qui factus es obedi
ens pro me deo patri: pro me vtiq; saluando ex caritate n̄ mea
sed tua Accipe igitur o homo passionis Christi causam esse di
lectionem et caritatem **D** si vis recopensare caritati: dilige euz
qui te prior dilexit. Dilectus nempe es: et dilectione redemp
tus es. Dilectione sincera mera et vera vicem rependens: et
quanticumq; dilexeris: etiam si te ruperis non apprehendes si
cut coprehensus es. Cordulis et funibus tractus et expansus est
dominus: vt te apprehenderet etiaz latentem in vltimis terre
finibus **L**ena o homo oculos in directuz et vide vbi dominus
prostratus est: vbi et expansus est. **¶** Nam nec idipsum suffecit
sibi: quia tertio super hys omnibus atrocissime et penalissime
confossus est: clavis ferreis perforatus est: manibus et pedi
bus dire vulneratus est **O** pie domine **O** mitissime **J**esu **C**hri
ste quid erat doloris: quid penalitatis: quid horrozis in per
cussione malleorum: in contusione et laceratione sacratissimo
rum membrorum tuorum: **Q**uis mihi tribuat vel modicum
quid haurire deuotionis in sacri corporis tui laceratione cru
deli: **E**stimo non fuisse venam i toto tuo sacratissimo corpore
a pena alienam **N**empe quamuis multum et vehementer fre
mebant malleando: lacerando: perforando: vuluerando: an
tu mitissime misericordissime et mansuetissime agne cessabas
amare: **A**udeo dicere sine cuiuscumq; offensa: q; adhuc super
eminebat ineffabiliter: immo et incomprehensibiliter dilectio
tua. **U**tinam digneris pyssime configere timore tuo filiali
carnes meas: a iudicis enim tuis timeo. **I**udicium illud
plenum equitate quod timeo. **I**udicium vero istud quo quate
ris: quo laceraris: quo manibus et pedibus dilaniaris plenum
furore absq; omni quantum ex hominibus est miseratione.
An placet iam ruminare illud quod proposuimus quod premi
simus cuius decisionem hucusq; distulimus: an in te etiaz fue
rit sensibilis doloris perceptio. **P**osset hic ruda mens obicere:
q; natura agens prestantior sit patente: sed natura assumpta
prestantior est omni alio: ergo videri posset in te nullius dolo

ris fuisse perceptio. **S**ed deuota mens rude menti verbo siue
responso innitatur doctoris seraphici dicto videlicet Bonauen
ture sancti in tertio suo scripto distinctione decimaseptima
eius ex animo satisfaciendo respondeat non esse scilicet necessa
rium: quod hoc simpliciter intelligatur esse verum: sed secun
dum aliquam saltem conditionem utpote quia lapis ledat pe
dem: non oportet lapidem nobiliores esse pedes: sed sufficit eius
excedere in aliqua saltem conditione videlicet in duritia et soli
ditate et sic est in proposito Quamuis enim clauus ferreus non
esset nobilior carne christi: erat tamen durior et solidior. **U**nde
non mirum si ex tali conditione carni christi que vulneraba
tur potuit dolor sensibilis aduenire. **U**nde sanctus **D**avid in
persona christi **P**salmo vigesimoprimo inquit. **F**actum est
cor meum tanquam cera liquecens. **S**uper quo verbo dicit
Nicolaus de lyra. **S**icut enim a calore ignis cera resoluitur:
sic cor humanum in quantum est sensitive partis organum hor
rore terribilis imminens: et hoc fuit in christo: non tamen in
eo aliquid inordinatum. **R**atio enim deliberatiua aliter miti
gat seu minuit dolorem interiore anime: et aliter dolorem sen
sibilem in carne. **Q**uia primum dolorem mitigat in quantum
potuit ibi modum virtutis: ita quod non transgreditur limites re
cte rationis et hoc maxime fuit in christo. **S**ecundum autem
dolorem non mitigat seu diminuit directe: quia si obedit parti intellecti
ue **M**inuit tamen indirecte per quandam redundantiam vir
tutis anime ad corpus et hoc non fuit in christo. **Q**uia sicut di
cit **D**amasceus ordinatione diuina factum est ut quelibet pars
faceret id quod erat sibi proprium: ut sic dolor sensibilis in christo
esset maximus et maxime meritorius in quantum a ratione
deliberatiua erat maxime acceptus propter salutem humani
generis. **U**nde ad exprimendum magnitudinem huius dolo
ris sensibilis inquit. **T**ruit tanquam testa virtus mea. **Q**uia
humor existens in corpore christi fuit quasi exhaustus per su
dorem sanguineum et per extractionem sanguinis in flagella
tione: in coronatione: manuum et pedum confixione. **E**t ut ple
nius innotescat nobis suum sensibilem hunc dolorem ait idem
propheta. **C**onturbata sunt omnia ossa mea. **Q**uia scilicet
deficiente sanguine deficit virtus ossium. **D**ec **N**icolaus

de lyra **E**x his o anima mea habes apertissime responsum :
an habuit **X**pistus dominus sensibilis doloris in corpore suo
experimentum: quia audisti maximum in eo fuisse dolorem il
lum **Q**uid obest nunc q̄ amorem sanctum posset quouisino
do excludere: **Q**uid vltra debuit pati ad emollitionem duritie
tue: quid pro tui cordis aridi humectatione ⁊ floritione: **S**i nō
compateris vitam non habebis **Q**uam vitam: **U**tiq; eternaz:
quā promeruit tibi per passionem suaz maximam ⁊ benedictā.
Si vis benedictione frui: compatere o anima mea vnigenito
filio dei. **C**ompatere ex intimis illi: cuius nulla pars corporis
expers fuit a doloribus: quatenus nullus electorum a tanto
fructu inueniretur alienus **C**ave etiā o xpiane ne ⁊ tu inuenia
ris fabricare clauos in manibus ⁊ pedibus eius quibus atroci
ter vulneretur **Q**ueris quis tam insolens: quis ve tam demēs
qui opus hoc tam iniquum ⁊ tam horredum facere non abhor
reat: **A**ccipe dignanter: ⁊ scito indubitanter: sed caue preme
ditanter **O**mnis nempe qui seminat inter fratres discordiam
hic est ille qui preparat vnde clavi fabricētur materiam. **D**ou
ricia cordis humani. **S**cito preter hec omnia: q̄ manns domi
ni clavis vulnerat: qui de bonis a deo sibi collatis elemosinas
prestare vel largiri recusat **P**edes quoq; ipsius perforare mini
me formidat: q̄ theatra siue spectacula: tabernas: ⁊ lupanaria
plusq; ecclesiās vel loca sacra ⁊ deo dicata visitare festinat. **E**s
timo preterea neminem fore tante vesanie tanteq; demencie:
quin poterit pensare voces in confuso fuisse emissas in tempo
re malleationis ⁊ confossionis huiusmodi penalis: gemitus
quoq; ⁊ singultus: vagitus ac lachrimas ab amicis xpisti: ⁊ si
per paucis: tamen aliquibus: in quibus indubie pyssimus do
minus omnia sustinens patientissime: repletus fuit non modi
co dolore. **D**e matre vero sua nobilissima purissima ⁊ sanctis
sima quid cogitet mēs deuota: **Q**uis reuoluet eius angustias
⁊ molestias: **Q**uis secum ferre potest pressuras maxinas: mi
seriasq; cordis acutas compassionēs: non modo duras: sed et
mūltum valituras: **U**tinam participium haberem amoris
ipsius vehementis: particeps vtiq; inueniri posseim. passionis
filij ingentis: ⁊ tam pie matris ex precordiis non mediocriter
sed eminenter: sed affectanter: sed efficaciter: sed virtualiter cō
dolentis. **P**ysissima mater ad te clamo: ad tuos pedes me la
chrymis compassionis prosterno solotenus: rogans dignanter
prostrato ipetrari veniā filij tui preciosissimi sanguis guttulis

quatenus cōfossio sua penalissima in qua te scimus cōuulera
tā z cōpassam mente deuotissima : medicia salutis z mihi z oī
bus sit contra vicioꝝ incentiua efficacissima. **AMEN.**

Secundo o fidelis aīa rumi

nare z reuoluere habes crucifixi Iesu in altū suspen
sionē. Atrocissima nēpe crucifixione peracta: leuante
runt ipm sic cruci affixum in altum. In qua erectione colligo
dominū meū siue perpendo Plenū dolore Plenū amore Ple
nū cōfusione Plenū pietatis dolore. **C**Dabes hic etiā quatuor
rotas o aīa: vtinaz voluant in te sedule cordiali ruminatione:
fructus enī salutis valde versatur in hys z copiose. **C**Primo
aspice dñm o aīa sancta z delicata plenū dolore Ualde enī do
lorosa fuit huiusmodi erectio in acra: qz crucē leuantes z fora
mina applicantes: per saltū quēdā violētū cadere fecerūt in fo
ramē ipsum. **U**nī mēbra sic dire penaliterq; extēsa: grauiter ex
collisiōe sunt quassata: eo q; ex pōderositate corporis ac ex vio
lēto motu eleuatiōis z resilitiōis pfluxerūt ex renouatis vlne
ribus z cōfractis manibus z pedibus riui sacratissimi z precio
si sanguinis **E**cce fōtes saluatoris: haurite deuoti: lauamini: de
albamini: aspergimini. **E**cce magnas rupturas: grossas scissu
ras: patulas fracturas **L**egite scripturas has ostēdentes idubie
salutiferas aperturas **C**opiosa inquit dauid sanctus apud euz
redēptio **V**ere copiosa: cū irrozari possit z valeat iā oīs creatu
ra. **I**nnouet hūana saltē natura: cū tanta patif dñs ī assumpta
natura **D**icat sibi iā in altū leuato: nostra stimulata in altum le
uato: nostra stimulata ex hys deuotio **O** pussime dñe Iesu ī al
tū cur passus es eleuari: **N**ū satis fuit tā seua membroꝝ tuoz
extensio: tā dira z atrox crucifixio: quin adhuc superaddat taz
penalis lacerati corporis in altū suspensio. **Q**uid sibi vlt ista pe
narū aggrauatio in te generoso: in te famoso: in te sanguineo:
in te rubicundo: in te ex milib⁹ electo: **A**udi o anima z auscul
ta diligenter percipies enī mirabilia condecenter: si aurcm ac
commodaueris nōmodo libenter sed z patienter. **C**Sūt nem
pe tres rationes quare in altum. **M**Una est secundum beatum
Augustinum: vt scilicet ipsius aeris natura a demonibus z in
fectione vel peccatorum fecibus mundaretur. **A**lia secundum
Theophilum: vt qui terram sanctificauerat ambulando in ea
ipse aerem sanctificaret pendendo in ipso. **T**ertia secundum